

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. stwierdził, że M. Ł. z tytułu zatrudnienia jako pracownik na podstawie umowy o pracę u płatnika AGENCJA OCHRONY (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. osiągała przychód stanowiący miesięcznie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, które wynoszą:

Miesiąc/rok	Rodzaj ubezpieczenia	Podstawa wymiaru składki w PLN
08-2018	emerytalne	3 199,05 zł
rentowe	3 199,05 zł	
chorobowe	3 199,05 zł	
wypadkowe	3 199,05 zł	
zdrowotne	2 760,45 zł	
09-2018	emerytalne	3 345,06 zł
rentowe	3 345,06 zł	
chorobowe	3 345,06 zł	
wypadkowe	3 345,06 zł	
zdrowotne	2 886,45 zł	

W uzasadnieniu, organ rentowy wskazał, że M. Ł. w okresie wykonywania umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. była pracownikiem Agencji Ochrony (...) Sp. z o.o. i to właśnie płatnik składek Agencja Ochrony (...) sp. z o.o. winna obliczyć, rozliczyć, przekazać składki do ZUS za ubezpieczoną. Zdaniem organu rentowego, osoby zatrudnione na umowę o pracę w Agencji Ochrony (...) sp. z o.o., były jednocześnie zleceniobiorcami, zatrudnionymi na podstawie umów zlecenia, zawartych z (...) sp. z o.o. i wykonywały pracę na rzecz płatnika z którym pozostawali w stosunku pracy. Pracownicy płatnika w ramach zawartych umów o świadczenia usług wykonywali czynności w zakresie ochrony oraz strzeżenia obiektu i znajdującego się w nim mienia. Nadto, Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że pomiędzy Agencją Ochrony (...) sp. z o.o., a (...) sp. z o.o., istnieją nierozzerwalne powiązania m.in. osobowe oraz kapitałowe. Zatem przychody osiągnięte przez M. Ł. w związku z umową o świadczenie usług z (...) sp. z o.o. stanowią przychód ubezpieczonego z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy u płatnika Agencji Ochrony (...) sp. z o.o.

(decyzja – k. 13-17 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 20 kwietnia 2023 r. AGENCJA OCHRONY (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł., reprezentowana przez radcę prawnego, odwołała się od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę zaskarżonej decyzji poprzez jej uchylenie oraz zasądzenie od organu na rzecz odwołującego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Skarżonej decyzji zarzuciła:

naruszenie przepisów art.7, art.77 i art.107 k.p.a. poprzez uznanie, że ubezpieczona w ramach umowy zawartej z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wykonywała pracę na rzecz pracodawcy pomimo braku materiału dowodowego potwierdzającego powyższe oraz braku wskazania w uzasadnieniu decyzji ustaleń odnoszących się konkretnie do ubezpieczonej;

naruszenie przepisu art. 10 k.p.a. poprzez niewystarczające przedłużenie terminu na zajęcie stanowiska w sprawie; zdaniem pełnomocnika skarżącego zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na uznanie za zasadne ustaleń organu rentowego.

(odwołanie - k. 3 – 7)

W odpowiedzi na odwołanie, pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych tj. w kwocie 270 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. (odpowiedź na odwołanie - k. 20 – 22)

Postanowieniem z dnia 25 maja 2023 roku tutejszy sąd zawiadomił o toczącym się postępowaniu (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (postanowienie – k. 26-26 verte)

Na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku pełnomocnik płatnika poparł odwołanie, pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie 270 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. Zainteresowana przyłączyła się do stanowiska organu rentowego.(końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 24 sierpnia 2023 roku e-protokół (...):35:20 – 00:50:23 – płyta CD – k. 101)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek AGENCJA OCHRONY (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 5 czerwca 2012 r. pod numerem KRS (...). Zasadniczym przedmiotem prowadzonej przez spółkę działalności jest świadczenie usług w zakresie ochrony obiektów oraz mienia. Większościowym udziałowcem oraz prezesem zarządu ww. spółki jest L. K.. (okoliczności bezsporne, informacja z KRS – k. 9-17)

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 20 lutego 2012 r. pod numerem KRS (...). Spółka zajmuje się działalnością ochroniarską. Udziałowcem w spółce jest L. K. , który w spornym okresie był jej większościowym udziałowcem oraz pełnił funkcję prezesa zarządu spółki. (okoliczności bezsporne , informacja z KRS – k. 27-31)

AGENCJA OCHRONY (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością współpracowały ze sobą w zakresie realizacji wspólnych kontraktów oraz w ramach wsparcia pracowniczego i technicznego. (faktury – k. 82-90)

Zainteresowana M. Ł. w okresie od 3 lipca 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. zatrudniona była w AGENCJI OCHRONY (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie umowy o pracę na stanowisku pracownika ochrony – portiera w pełnym wymiarze czasu pracy. We wskazanym okresie w podstawie wymiaru składek płatnik uwzględniał wyłącznie

kwoty wynagrodzenia jakie zainteresowana miała wypłacane przez niego z tytułu umowy o pracę. (dokumentacja osobowa zainteresowanej, w tym świadectwo pracy w kopercie - k.79)

W dniu 10 lipca 2017 r. M. Ł. zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. umowę zlecenia na okres od 10 lipca 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. Przedmiotem zawartej umowy była doraźna ochrona obiektu. Podmiot ten zgłosił zainteresowaną do ubezpieczenia zdrowotnego. W związku ze świadczeniem umowy zlecenia zainteresowana miała wypłacone wynagrodzenie w miesiącach sierpień – wrzesień 2018 roku odpowiednio w wysokości: 1194,50 zł i 1245,06 zł. (umowa zlecenia – k. 5 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Zainteresowana realizowała umowę zlecenia w tym samym miejscu co umowę o pracę zawartą z w AGENCJĄ OCHRONY (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością – w budynku NFZ przy ul. (...) w Ł.. Ubezpieczona otrzymała odgórne polecenie, że jeśli chce świadczyć pracę musi zawrzeć dwie równoległe umowy: umowę zlecenia i umowę o pracę. Zakres jej obowiązków nie różnił się niczym od obowiązków wykonywanych w ramach umowy o pracę, wykonywała je w tym samym umundurowaniu, na którym widniał emblemat z nazwą ESKORT. W trakcie wykonywania obu umów zainteresowana podlegała temu samemu kierownictwu - J. K. (zatrudniony u płatnika na stanowisku dyrektora ds. ochrony). (zeznania zainteresowanej na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku e-protokół (...):31:56 – 00:33:00 w związku 00:03:12 – 00:11:16 – płyta CD – k. 101, zeznania świadka M. W. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku e-protokół (...):13:25 – 00:18:45 – płyta CD – k. 101, zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku e-protokół (...):27:08 – 00:28:58 - płyta CD – k. 101)

To w jakich godzinach pracownik wykonywał obowiązki w ramach umowy o pracę , a w których wykonywał umowę zlecenia wynikało wyłącznie z grafiku ochroniarzy. Zainteresowana pracowała w systemie 12 lub 24 godzinnych służb. (zeznania zainteresowanej na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku e-protokół (...):31:56 – 00:33:00 w związku 00:03:12 – 00:11:16 – płyta CD – k. 101, zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku e-protokół (...):18:45 – 00:30:51 - płyta CD – k. 101)

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest bezsporny. Został ustalony na podstawie zebranego materiału dowodowego w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w toku postępowania przed ZUS, a także w oparciu o złożone w sprawie zeznania zainteresowanej oraz świadków. Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania ich wiarygodności.

Powyższe dowody nie były kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron, a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, ażeby z urzędu zakwestionować ich wartość dowodową w sprawie.

Podkreślenia wymaga fakt, iż strona skarżąca nie kwestionowała wysokości podstawy wymiaru składek wyliczonej przez organ rentowy, kwestionując konsekwentnie jedynie samą zasadę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Na wstępie - odnosząc się do podnoszonego przez pełnomocnika skarżącego zarzutu naruszenia przez organ rentowy przepisów k.p.a. - wskazać należy, że Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu do postanowienia SN z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 74/13, zgodnie z którym od momentu wniesienia odwołania od decyzji ZUS do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii. Odwołanie pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Postępowanie sądowe skupia się na wadach wynikających z naruszenia przez organ rentowy prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnej, spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego. (vide też uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142; z dnia 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5-6, poz.

65 i z dnia 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108 oraz postanowienia z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNP 1999 nr 16, poz. 529 i z dnia 29 maja 2006 r., I UK 314/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 173, a nadto wyroki z dnia 28 października 2009 r., I UK 132/09, z dnia 2 grudnia 2009 r., I UK 189/09, i z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09).

Przechodząc do istoty niniejszego postępowania wskazać należy, że stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2023r., poz. 1230) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. Zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Zgodnie zaś z brzmieniem art. 4 pkt 2a cytowanej ustawy systemowej płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne jest pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. W świetle powyższego przepisu składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej) odprowadza pracodawca, a za zleceniobiorcę/osobę świadczącą usługi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) zleceniodawca.

W myśl przepisu w związku § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1949) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyjątkiem składników wynagrodzenia wymienionych w § 2 powołanego wyżej rozporządzenia.

Zgodnie zaś art. 18 ust. 1a cytowanej ustawy systemowej w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ustawy systemowej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Ponadto zgodnie z brzmieniem art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1285) do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było zatem ustalenie, czy wobec M. Ł., zatrudnionej u płatnika składek – w AGENCJI OCHRONY (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w spornym okresie na podstawie umowy o pracę i jednocześnie wykonującej zlecenie zgodnie z umową zawartą z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością ma zastosowanie przepis art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W świetle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło lub zlecenia zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 listopada 2020 r., III UK 439/19; uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09 oraz wyroki Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09; z 22 lutego 2010 r., I UK 259/09; z 18 października 2011 r., III UK 22/11; z 11 maja 2012 r., I UK 5/12; z 13 lutego 2014 r., I UK 323/13; z 7 lutego 2017 r., II UK 693/15; z 27 kwietnia 2017 r.).

To pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnej zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne. Wówczas płatnikiem składek nie jest ta osoba trzecia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 października 2020 r., III UK 501/19).

Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy zarówno w uzasadnieniu uchwały z dnia 2 września 2009 r. (I UZP 6/09), jak i w uzasadnieniu uchwały z dnia 22 lutego 2010 r. (I UK 259/09), zgodnie z którymi art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma odniesienie „do pracy wykonywanej na rzecz pracodawcy” powiązanej funkcjonalnie i miejscowo.

Z przywołanej uchwały jasno wynika, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nakazuje uważać za pracownika także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Także bowiem i w tym ostatnim przypadku, choć osoba (pracownik) formalnie zawarła umowę z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy i to on uzyskuje rezultaty jej pracy. Pracodawca jest zobowiązany obliczać, rozliczać i przekazywać za pracowników składki co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – art. 17 ust. 1 ustawy. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że w przypadku, gdy umowa cywilnoprawna jest zawarta nie bezpośrednio z pracownikiem, ale z osobą trzecią i dopiero ten „zewnątrzny” podmiot zawiera umowę cywilnoprawną z pracownikiem, to jednak płatnikiem składek jest pracodawca składek, pomimo że fizycznie wynagrodzenie wypłaca ów podmiot trzeci.

Za taką interpretacją obowiązków pracodawcy względem pracownika, zdefiniowanego w treści art. 8 ust. 2a ustawy, przemawia dodatkowo art. 4 pkt 2 lit. a ustawy określający, że płatnikiem składek jest właśnie pracodawca.

Odnieść się też trzeba do brzmienia art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Skoro płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy, to pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

W przypadku zaś swoistego trójkąta umów - pogląd, że płatnikiem winien być pracodawca znajduje swe umocowanie także i w tym, że to na jego rzecz praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i to on uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń oraz obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy.

Celem wprowadzenia takiej regulacji było po pierwsze: ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów, a po wtóre: ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom

(podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu).

Tym samym dla celów ubezpieczeń społecznych wykonywanie pracy na podstawie umów cywilno-prawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak, jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy, łączącego jedynie pracownika z pracodawcą, także w zakresie określenia osoby płatnika składek. Teza ta jest także aktualna w stosunku do pracowników wykonujących także pracę na podstawie umów zlecenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09 oraz z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r. III UZP 6/21)

Podkreślić także należy, że w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r. III UZP 3/21 wskazano, że pojęcie **"wykonuje pracę na rzecz pracodawcy"**, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 2 r. poz. 423), obejmuje wykonywanie umowy zlecenia (innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) zawartej przez pracownika z przedsiębiorcą prowadzącym sprzedaż towarów jego pracodawcy (np. przez Internet), z którym przedsiębiorca ten powiązany jest osobowo lub kapitałowo, także wtedy, gdy zakres obowiązków wynikających z umowy zlecenia jest odmienny od obowiązków objętych umową o pracę, a miejsce wykonywania umowy zlecenia znajduje się poza miejscem świadczenia umowy o pracę.

W tym miejscu wskazać należy, że określone hipotezą normy art. 8 ust. 2a obejmuje w istocie dwie sytuacje faktyczne, w jakich może się znaleźć osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy) mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych dyspozycją omawianej normy prawnej.

Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, co oznacza, iż dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

W przypadku takich pracowników podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 4 pkt 9 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej), uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy i wspomnianych umów cywilnoprawnych (art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 tej ustawy), zaś obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spoczywa na pracodawcy jako płatniku (art. 17 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, stwierdzić należy, że w ramach umowy zlecenia zawartej przez zainteresowaną z (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością nadal wykonywała ona tę samą pracę - usługi ochrony, w tym samym miejscu - budynku NFZ ul. (...) w Ł.. Zainteresowana korzystając z tego samego umundurowania wykonywała pracę pracownika ochrony - portiera, przy czym czynności jakie wykonywała w ramach umowy zlecenia były identyczne do tych wykonywanych w ramach umowy o pracę. Co więcej, to w jakich godzinach pracownik wykonywał obowiązki w ramach umowy o pracę, a w których wykonywał umowę zlecenia, wynikało wyłącznie z ustalonego uprzednio grafiku. Zainteresowana pracowała w systemie 12 lub 24 godzinnych służb. W trakcie wykonywania umowy o pracę i umowy zlecenia zainteresowana podlegała temu samemu kierownictwu.

Jak wskazano wyżej płatnik składek czerpał zatem korzyści z realizacji umowy zlecenia jaką zainteresowana zawarła formalnie z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością

Sytuacja ta niewątpliwie, w ocenie Sądu Okręgowego, wyczerpuje dyspozycję przepisu art. 8 ust 2a ustawy systemowej, a skoro tak, to stosownie do wcześniejszych rozważań, pracodawca jest również płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanego.

Na tle zgromadzonego materiału dowodowego nie ulega wątpliwości, że praca wykonywana przez zainteresowaną w ramach umowy o pracę nie różniła się niczym od pracy wykonywanej na podstawie umowy zlecenia. Praca jaką wykonywała w związku z zawartą umową zlecenia, odbywała się także na rzecz płatnika, w miejscu przez niego wyznaczonym, faktycznie pod jego kierownictwem.

W tym miejscu podkreślić należy, że przesłanką decydującą o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy zlecenia pracę na rzecz swojego pracodawcy, jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy przez co uzyskuje on rezultaty jej pracy. Ustawodawca używając w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrotu „działać na rzecz” posłużył się nim w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyją rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Również wykonujący zlecenie „działa na rzecz zleceniodawcy” (art. 734 i n. k.c.).

W przepisie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot ten opisuje sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów, tzn. po pierwsze - umowy o pracę, po drugie - umowy zlecenia między pracownikiem, a osobą trzecią i po trzecie - umowy o świadczenie usług między pracodawcą i zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy zawartej ze zleceniodawcą przyjmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy przez zleceniobiorców, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą (I. J. - J. „Konstrukcja uznania za pracownika w prawie ubezpieczenia społecznego (...) 2011/8/22-28).

Celem takiej regulacji było, jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 kwietnia 2014 r. (II UK 399/13), po pierwsze: ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie: ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Tym samym, dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak, jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą, także w zakresie określenia osoby płatnika składek.

W świetle powyższych uwag należy podkreślić, że nie ma żadnych podstaw, aby zastosowanie przepisu art. 8 ust 2a ustawy systemowej, ograniczać tylko do sytuacji, gdy pracodawca zatrudnia swojego pracownika równoległe na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Konsekwencją konstrukcji uznania za pracownika jest konieczność opłacania przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne za osobę, z którą została zawarta umowa zlecenia, tak jak za pracownika.

Stosownie do przepisu art. 32 ustawy systemowej, pracodawcę obciąża zatem także obowiązek poboru i odprowadzenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie zdrowotne za osobę „uznaną za pracownika”.

Podkreślić należy, że stosownie do przepisu art. 66 ust 1 pkt 1a cytowanej ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; przy czym, w myśl przepisu art. 69 ust 1 ustawy, obowiązek ten powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych.

Przepis art. 66 ust 1 pkt 1a „przenosi” zatem na grunt przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. konstrukcję uznania za pracownika unormowaną przepisem art. 8 ust 2a ustawy systemowej. Brak odrębnego uregulowania w tej ustawie (w szczególności w przepisach art. 85-86), kto jest płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne osoby uznanej za pracownika (w rozumieniu art. 8 ust 2a ustawy systemowej), należy odczytywać jedynie jako potwierdzające regułę wprowadzaną z art. 32 ustawy systemowej.

Podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom zdrowotnym przez zainteresowaną w badanym okresie jest konsekwencją objęcia jej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym jako osoby uznanej za pracownika (art. 66 ust 1 pkt 1a ustawy w związku z art. 5 pkt 43 ustawy i art. 8 ust 2a ustawy systemowej), a nie jako zleceniobiorcy (art. 66 ust 1 pkt 1e ustawy).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lutego 2006 r. (I UK 227/05), objęcie ubezpieczeniem to przynależność do określonej kategorii podmiotów w razie spełniania ustawowych przesłanek, podleganie natomiast wynika z objęcia ubezpieczeniem i oznacza przyznanie prawa powiązanego z nałożeniem obowiązku. Ubezpieczona z tytułu spornych umów przynależy do kategorii osób uznanych za pracownika, podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu jak pracownik, a w konsekwencji płatnikiem tych składek jest pracodawca, a nie zleceniodawca.

Za obciążeniem obowiązkiem rozliczania i poboru składek, łącznie na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, tylko jednego podmiotu – pracodawcy, przemawia również zasada racjonalnego działania ustawodawcy. Przyjęcie odmiennej koncepcji (dwóch płatników składek – odrębnie na ubezpieczenie społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne), skutkowałoby tym, iż to samo zdarzenie (tytuł prawny skutkujący obowiązkiem ubezpieczenia) pociągałoby „podwójne” obciążenie czasowe i ekonomiczne wywołane koniecznością prowadzenia rozliczenia, dokumentacji rozliczeniowej, poboru – nie tylko dla dwóch podmiotów (pracodawca, zleceniodawca), ale również dla ZUS.

Przypomnieć trzeba, iż zgodnie z przepisem art. 81 ust 6 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia, emerytalne, rentowe, chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Obliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych wymaga zatem uprzedniego wyliczenia kwoty składek na ubezpieczenie społeczne.

Przypomnieć też należy, stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2007 r. (III UZP 4/06), zgodnie z którym, co prawda ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych rozróżniająca cztery ryzyka ubezpieczeniowe: emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe nie objęła ubezpieczenia zdrowotnego, to jednak należy przyjąć, że ubezpieczenie to jest też rodzajem ubezpieczenia społecznego, zaś jego odrębność wynika przede wszystkim z faktu odmiennego przedmiotu ochrony oraz odrębności organizacyjnej, ubezpieczenie zdrowotne, jest bowiem realizowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Powyższe również przemawia za tym, aby sztucznie nie tworzyć „mnogości” płatników składek w sytuacji, gdy tytułem do ubezpieczeń jest jeden (ten sam) stosunek prawny.

Pracownik, zleceniobiorca, świadczący usługi, w całości finansują składki na swoje ubezpieczenie zdrowotne. W ich interesie i ich obowiązkiem, jest umożliwienie płatnikowi wywiązywanie się z terminowego rozliczania i odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Stosownie do przepisu art. 193 ustawy, kto nie zgłasza wymaganych przepisami ustawy danych lub zgłasza nieprawdziwe dane mające wpływ na wymiar składek na ubezpieczenie zdrowotne albo udziela w tych sprawach nieprawdziwych wyjaśnień lub odmawia ich udzielenia podlega karze grzywny.

W świetle powołanego przepisu, w sytuacji trójkąta umów z jakim mieliśmy do czynienia na gruncie rozpoznawanej sprawy, to obowiązkiem ubezpieczonego, jest udzielenie płatnikowi składek wszelkich niezbędnych danych pozwalających mu terminowo wywiązać się z obowiązków płatniczych wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Co do samego sposobu wyliczenia podstawy wymiaru składek - strona skarżąca nie kwestionowała wysokości, a jedynie zasadę.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł, jak w punkcie 2 sentencji wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265). O odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonej kwoty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

SSO Paulina Kuźma